

การพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาฐานสมรรถนะเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้ประกอบการ*

DEVELOPMENT OF COMPETENCY-BASED SOCIAL STUDIES CURRICULUM FOR PROMOTING ENTREPRENEURSHIP

ชมพูนุช วุ่นสุวรรณ^{1*}, กิตติคุณ รุ่งเรือง², อัญชลี ศรีกลชาญ¹

Chompunut Vunsuwan^{1*}, Kittikoon Rungruang², Anchalee Srikolchan¹

¹คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

¹Faculty of Social Sciences, Srinakharinwirot University, Bangkok, Thailand

²คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

²Faculty of Education, Srinakharinwirot University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: Fonblueagain@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาฐานสมรรถนะเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้ประกอบการ และ 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรสังคมศึกษาฐานสมรรถนะเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้ประกอบการ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องครักษ์ สุ่มตัวอย่างโดยไม่อาศัยหลักความน่าจะเป็น และใช้วิธีการเลือกด้วยการสุ่มแบบกำหนดโควตา ตามเกณฑ์เงื่อนไขของรายวิชาเพิ่มเติม จำนวนไม่เกิน 35 คน โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่สมัครใจเข้าร่วมทดลอง จำนวน 17 คน โดยใช้แผนการวิจัยแบบอนุกรมเวลาเพื่อประเมินพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการ และแบบวัดผลหลังทดลองอย่างเดี่ยว (One Group Post-Test Design) ด้วยแบบวัดเชิงสถานการณ์เพื่อวัดความเป็นผู้ประกอบการ การออกแบบและพัฒนาหลักสูตรอยู่บนพื้นฐานของการพัฒนาตามนิยามที่ได้จากกระบวนการสังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มีการลำดับเนื้อหาและกิจกรรมโดยคำนึงถึงพัฒนาการทางการเรียนรู้ตามช่วงวัย องค์ประกอบความเป็นผู้ประกอบการ แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ คือ 1) ความต้องการความสำเร็จ 2) การบริหารจัดการ และ 3) ภาวะผู้นำ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการคำนวณค่าสถิติพื้นฐานเพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรและการพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานเพื่อวัดความเป็นผู้ประกอบการจากการประเมินคุณภาพและความสอดคล้องของรายละเอียดหลักสูตร พบว่า ความเหมาะสมของหลักสูตรการลำดับเนื้อหา และการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.46 อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ประสิทธิภาพของหลักสูตรเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานอยู่ที่ 88.12/84.96 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 และผู้เรียนมีพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการในระดับดีเยี่ยม โดย 10 คน อยู่ในระดับสูง และ 7 คน ในระดับค่อนข้างสูง (เปอร์เซ็นต์ไทล์ระหว่าง 65.63 - 96.88)

คำสำคัญ: หลักสูตรฐานสมรรถนะ, สังคมศึกษา, ความเป็นผู้ประกอบการ

Abstract

This research aimed 1) to develop a competency-based social studies curriculum aimed at enhancing entrepreneurial qualities. and 2) To examine the effectiveness of the competency-based social studies curriculum in fostering entrepreneurial competencies. The participants comprised 17 Grade 8 students from the second semester of the 2024 academic year at Ongkharak Demonstration School, Srinakharinwirot University. A non-probability quota sampling technique was employed, selecting students who voluntarily enrolled in the elective course, capped at 35 participants. The study utilized a time-series design to track the development of entrepreneurial behaviors, alongside a one-group post-test design with situational-based assessments to gauge entrepreneurial competencies. The curriculum was systematically crafted based on a synthesis of academic literature and expert interviews, ensuring content alignment with learners' developmental stages. The curriculum framework emphasized three key dimensions of entrepreneurship: 1) Aspiration for achievement, 2) Managerial capability, and 3) Leadership potential. Data analysis involved basic statistical procedures to determine curriculum quality and to formulate standard performance benchmarks for assessing entrepreneurial traits. The evaluation revealed that the curriculum was highly appropriate, with an average suitability score of 4.70 and a standard deviation of 0.46, indicating an excellent level of alignment. Its effectiveness surpassed the predefined benchmark, reaching a performance level of 88.12/84.96 compared to the target of 80/80. Furthermore, students exhibited outstanding entrepreneurial behavior, with 10 students demonstrating high levels and 7 performing at moderately high levels, corresponding to percentile scores ranging from 65.63 to 96.88.

Keywords: Competency-Based Curriculum, Social Studies, Entrepreneurship

บทนำ

เศรษฐกิจโลกในยุคนวัตกรรมและเทคโนโลยีส่งผลให้หลายประเทศปรับนโยบายเศรษฐกิจเพื่อเสริมความสามารถในการแข่งขันอย่างก้าวกระโดด ประเทศไทยได้ดำเนินนโยบาย Thailand 4.0 เพื่อเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจจากรายได้ปานกลางสู่รายได้สูงโดยส่งเสริมระบบ Startup Ecosystem และสร้างรากฐานสู่ Innovation Thailand ที่สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้อย่างยั่งยืน (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ, 2565) ในขณะเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศไทย ถือเป็นปัจจัยเชิงระบบที่สำคัญ โดยในปี พ.ศ. 2578 ประเทศไทยจะเข้าสู่ภาวะสังคมสูงวัยระดับสุดยอด (Hyper-aged Society) ส่งผลต่อระบบแรงงาน การผลิต และการบริโภค จึงจำเป็นต้องกำหนดนโยบายเชิงรุกเพื่อเตรียมความพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงของโลก แนวคิดผู้ประกอบการจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างนวัตกรรมผ่านกระบวนการ Creative Destruction พร้อมการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ความเป็นผู้ประกอบการจึงสะท้อนถึงกลยุทธ์การปรับตัวเพื่อสร้างระบบเศรษฐกิจที่ยั่งยืนในบริบทโลกาภิวัตน์ (Matthews, C. A., 2001); (Swedberg, R., 2007)

การส่งเสริมทักษะผู้ประกอบการควรมุ่งเน้นกระบวนการคิดสร้างสรรค์ ความยืดหยุ่น และภาวะผู้นำ เพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมแข่งขันในตลาดโลกเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐาน ทุนมนุษย์ และเทคโนโลยีซึ่งเป็นฐานของการเติบโตทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามการศึกษาในปัจจุบันยังให้ความสำคัญกับเนื้อหามากกว่าทักษะที่นำไปใช้ได้จริง การฝึกทักษะผู้ประกอบการจึงยังไม่ได้ได้รับการสนับสนุนอย่างเป็นระบบ ครูและผู้เกี่ยวข้องมีบทบาทสำคัญในการปรับการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก การพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่กับการศึกษาอย่างบูรณาการจะช่วยเสริมศักยภาพของประเทศไทยในการแข่งขันในเวทีโลกด้วยการจัดกิจกรรมเสริมที่มุ่งให้นักเรียนได้ฝึกฝนผ่านการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นที่มีความสนใจคล้ายกัน เพื่อพัฒนาทักษะสังคม อาชีพ และความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ (Hébert, R. F. & Link, A. N., 2006)

การศึกษาความเป็นผู้ประกอบการได้รับการกล่าวถึงอย่างกว้างขวางในระดับนานาชาติคณะกรรมการยุโรปได้จัดตั้งคณะทำงาน ตั้งแต่ปี 2011 เพื่อรับมือกับวิกฤตเศรษฐกิจและการว่างงานของเยาวชน การศึกษาและฝึกอบรมช่วยให้ประชาชนมีทักษะ สร้างสรรค์ รับผิดชอบ และกล้ารับความเสี่ยงทางธุรกิจ (องค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ, 2566) มีการพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ อภิปราย ชักถาม และลงมือปฏิบัติจริง การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาได้รวดเร็วและมีความภาคภูมิใจในตนเองสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษาในการประกอบร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่มุ่งฝึกฝนให้ผู้เรียนเรียนรู้ที่จะตัดสินใจและวางแผนชีวิต ปรับตัว ให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างหลากหลาย ใฝ่รู้และมีทักษะ ในการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของโลก มีทักษะในการรู้เท่าทันข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจและการเงิน มีความรู้ในศาสตร์และมีสมรรถนะ สามารถเลือกเส้นทางการศึกษาต่อ หรือเส้นทางอาชีพและการทำงานได้ (รัฐสภาไทย, 2564)

การพัฒนาหลักสูตรควรมุ่งเน้นการเรียนรู้เชิงรุกและการลงมือปฏิบัติจริงเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ตรงให้ผู้เรียนเกิดความรู้ที่มีความหมายและยั่งยืน ซึ่งช่วยให้สถานศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทเฉพาะของผู้เรียนและชุมชน ส่งผลให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะในรายวิชาที่เน้นการฝึกทักษะอาชีพ การใช้แนวคิด Active Learning และ Learning by Doing ช่วยให้ผู้เรียนสำรวจความถนัดและความสามารถของตนผ่านกระบวนการ Career Exploration พร้อมพัฒนาแผนการศึกษาหรืออาชีพอย่างเหมาะสม ทั้งนี้การจัดกิจกรรมแบบมีปฏิสัมพันธ์ยังเอื้อต่อการฝึกทักษะสังคม การดำรงชีวิตอย่างมีคุณธรรม และการเป็นพลเมืองที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม อันเป็นรากฐานสำคัญต่อการปรับตัวในโลกยุคใหม่ผ่านองค์ความรู้ด้านสังคมศึกษาที่สามารถทำให้ผู้เรียนเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของโลก เมื่อศึกษาควบคู่กับความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ จะเป็นการบูรณาการความรู้ ทักษะและคุณลักษณะเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม และมองเห็นคุณค่าของทรัพยากร ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองได้อย่างมีเหตุผล สามารถปรับตัวและนำองค์ความรู้ไปพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโลก

การส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการในบริบทการศึกษาไทยควรดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยคำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย รวมถึงการพัฒนาทางสติปัญญาและสังคม ซึ่งควรมีการบูรณาการความรู้ รายวิชาพื้นฐานและบริบทพื้นที่ เพื่อพัฒนาสมรรถนะการคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ และการดำรงชีวิต

อย่างมีจริยธรรมในสังคมโลกที่หลากหลายและซับซ้อน จากเหตุผลข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้ประกอบการ เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ให้มีความเป็นผู้ประกอบการที่รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง พร้อมรับมือและเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง สามารถพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้มีความสามารถในการร่วมมือและแข่งขันกับสังคมโลกได้อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้ประกอบการ
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้ประกอบการ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ องค์กรฯ จำนวน 400 คน โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างโดยไม่อาศัยหลักความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) และใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบกำหนดโควตา (Quota Sampling) ตามเกณฑ์เงื่อนไขของรายวิชาเพิ่มเติมจำนวนไม่เกิน 35 คน โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่สมัครใจเข้าร่วมทดลองจำนวน 17 คน การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 20 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวม 40 ชั่วโมง 1 ภาคเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง 2) แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร 3) แบบประเมินความเป็นผู้ประกอบการ และ 4) แบบวัดความเป็นผู้ประกอบการ

วิธีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

1. การพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้ประกอบการ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) สามารถแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร แบ่งการดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) หลักสูตรฐานสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ความเป็นผู้ประกอบการ องค์ประกอบของผู้ประกอบการ ทฤษฎีการประกอบการ โดยใช้วิธีการตามกระบวนการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้ประกอบการ ให้คำนิยามองค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นผู้ประกอบการ

ขั้นตอนที่ 2 สัมภาษณ์นักการศึกษาและผู้ประกอบการ

- กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและนักการศึกษา จำนวน 3 ท่าน ครูสังคมศึกษาและครูผู้สอนทางด้านธุรกิจที่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้มากกว่า 5 ปี จำนวน 5 ท่าน รวม 8 ท่าน และ 2) ผู้ประกอบการ จำนวน 5 ท่าน ที่มีประสบการณ์การประกอบธุรกิจมากกว่า 5 ปี โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

- เครื่องมือที่ใช้ ผู้วิจัยพัฒนาแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่มีกำหนดข้อความคำถามเพื่อสอบถามสภาพปัญหา ประสบการณ์และความคิดเห็น สภาพการณ์ในปัจจุบันของการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้ประกอบการ มุมมอง ความคิดเห็น ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นผู้ประกอบการ แล้วรวบรวมและสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อกำหนดเป็นองค์ประกอบในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาฐานสมรรถนะ และองค์ประกอบความเป็นผู้ประกอบการที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการที่แท้จริงในปัจจุบัน

- การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง เมื่อสัมภาษณ์แล้วก็นำแนวคิดและข้อมูลมาสังเคราะห์เพื่อพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการ

ระยะที่ 2 การออกแบบและพัฒนาร่างหลักสูตร ด้วยการนำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร และผลการสัมภาษณ์นักการศึกษาและผู้ประกอบการมาดำเนินการจัดทำร่างหลักสูตร แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร เป็นการพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง ประกอบไปด้วย ชื่อหลักสูตร หลักการ จุดประสงค์ เนื้อหาสาระ หน่วยการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ด้วยการนำข้อมูลที่ได้จากสังเคราะห์ข้อมูลร่วมกับผลการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของนักการศึกษาและผู้ประกอบการ ดำเนินการจัดทำเป็นรายละเอียดร่างหลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ชี้แนะปรับปรุงและแก้ไข

ขั้นตอนที่ 2 สร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือ 3 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด เพื่อนำเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการวัดประเมินผลในการพิจารณาองค์ประกอบและความเหมาะสมของร่างหลักสูตรสังคมศึกษาฐานสมรรถนะเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้ประกอบการ ผู้วิจัยจึงนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรต่อไป

การตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรโดยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญในประเด็น

- ด้านความเหมาะสมของหลักสูตร การลำดับเนื้อหาและการจัดการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยตรวจสอบโดยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.70 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.46 ซึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

- ด้านความเหมาะสมของเนื้อหาและการจัดการเรียนรู้ พบว่า มีค่าเฉลี่ย

($\bar{x}$) หน่วยที่ 1 เท่ากับ 4.71 หน่วยที่ 2 เท่ากับ 4.79 หน่วยที่ 3 เท่ากับ 4.69 หน่วยที่ 4 เท่ากับ 4.74 หน่วยที่ 5 เท่ากับ 4.76 และ หน่วยที่ 6 เท่ากับ 4.76 ซึ่งอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

- การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ด้วยการหาดัชนีความสอดคล้องของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า ความสอดคล้องของการจัดการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ดังนี้ หน่วยที่ 1 เท่ากับ 0.94 หน่วยที่ 2 เท่ากับ 0.94 หน่วยที่ 3 เท่ากับ 0.81 หน่วยที่ 4 เท่ากับ 0.88 หน่วยที่ 5 เท่ากับ 0.94 และ หน่วยที่ 6 เท่ากับ 0.94 ซึ่งมีค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.50 - 1.00 สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ได้

ฉบับที่ 2 แบบประเมินความเป็นผู้ประกอบการ พัฒนาการจากการกำหนดข้อความแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับพฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นผู้ประกอบการ นำข้อความตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อความกับองค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นผู้ประกอบการ พบว่า มีค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.80 - 1.00 จึงสามารถใช้ในการประเมินพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนได้ ผู้วิจัยได้นำผลและข้อเสนอแนะที่ได้รับเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้ปรับปรุงแบบประเมินต่อไป

ฉบับที่ 3 แบบวัดความเป็นผู้ประกอบการ ลักษณะเป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ (Situation Test) 4 ตัวเลือก ใช้ข้อคำถามเชิงสถานการณ์ที่มีการตรวจให้คะแนนเท่ากับ 1 - 4 คะแนน เกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อเป็นการให้คะแนนแบบรูปรีค สร้างข้อคำถามแบบวัดความเป็นผู้ประกอบการให้ครอบคลุมองค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้ และสอดคล้องกับนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ นำแบบวัดความเป็นผู้ประกอบการที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อมทั้งขอคำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข นำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อทำการตรวจสอบประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แล้วพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป มาเป็นข้อคำถามในการวิจัย

พัฒนาเกณฑ์ปกติความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยการนำแบบวัดความสามารถความเป็นผู้ประกอบการฉบับสมบูรณ์ ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) แยกประชากรออกเป็นกลุ่มประชากรย่อยตามระดับชั้น ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ระดับชั้นละไม่เกิน 76 คน รวม 226 คน เก็บรวบรวมข้อมูลผ่าน Google Form เพื่อนำมาวิเคราะห์และกำหนดเกณฑ์ปกติของแบบวัดความเป็นผู้ประกอบการในรูปแบบคะแนนดิบ คะแนนที่ (T-score) และค่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile Rank)

ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร เพื่อให้ผู้ใช้หลักสูตรสามารถนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปใช้ได้อย่างสะดวก ถูกต้อง เหมาะสมและประสบผลสำเร็จตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยเอกสารประกอบหลักสูตร ประกอบด้วย

- คู่มือการใช้หลักสูตรสังคัมศึกษาฐานสมรรถนะเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้ประกอบการประกอบไปด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรม และการวัดประเมินผล

- เอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้ ประกอบไปด้วย เนื้อหาสาระของการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมประจำหน่วยและใบงาน

ขั้นตอนที่ 4 การศึกษานำร่อง (Pilot Study) เป็นการนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ ปัญหาและอุปสรรค ข้อบกพร่องระหว่างการใช้หลักสูตร จากนั้นมีการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักเรียนร่วมกับการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้หลังเรียนจากการสังเกตการสอนของครูที่เข้ามาสังเกตการจัดการเรียนรู้ นำข้อเสนอแนะภายหลังการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาฐานสมรรถนะเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้ประกอบการฉบับสมบูรณ์ นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ชี้แนะปรับปรุงและแก้ไขก่อนนำหลักสูตรไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรสังคมศึกษาฐานสมรรถนะเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้ประกอบการสามารถแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การนำหลักสูตรไปใช้ โดยการนำหลักสูตรสังคมศึกษาฐานสมรรถนะเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้ประกอบการไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรเทียบกับคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ความเข้าใจและความเป็นผู้ประกอบการระหว่างกระบวนการจัดการเรียนรู้กับหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หาประสิทธิภาพของหลักสูตรตามเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการจัดการเรียนรู้กับหลังกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ (E1/E2) โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ไม่ต่ำกว่า 80/80

ระยะที่ 2 การประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร เพื่อพิจารณาหาประสิทธิผลของหลักสูตร โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้หลักสูตรมาประเมินผล ประกอบด้วย

- ประเมินพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการด้วยการสังเกตจาก 3 กลุ่ม ได้แก่ การประเมินตนเอง การประเมินจากเพื่อนร่วมชั้นและการประเมินจากครูผู้สอน โดยใช้การประเมินแบบอนุกรมเวลา (Time Series Design) เปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนโดยมีการใช้สถิติค่าเฉลี่ย และวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างโดยใช้กราฟแสดงพัฒนาการของผู้เรียนตามช่วงระยะเวลาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้

- วัดความเป็นผู้ประกอบการด้วยแบบวัดความเป็นผู้ประกอบการที่มีลักษณะเป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ (Situation Test) โดยเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อเป็นการให้คะแนนแบบรูบริก (Rubric Scoring) แล้ววิเคราะห์ความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนที่ได้จากการพัฒนาเกณฑ์ปกติความเป็นผู้ประกอบการ

- ปรับปรุงหลักสูตร จากการนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้หลักสูตรมาปรับปรุงเป็นหลักสูตรฉบับสมบูรณ์ พร้อมทั้งจะนำไปใช้และเผยแพร่ต่อไป

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาฐานสมรรถนะเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้ประกอบการ มีผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาฐานสมรรถนะเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้ประกอบการ ประกอบไปด้วย 1) วิสัยทัศน์หลักสูตร 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 3) เป้าหมายสำคัญของหลักสูตร 4) ผลลัพธ์การเรียนรู้จากสมรรถนะหลัก 4 ระดับ ได้แก่ ระดับเริ่มต้น กำลังพัฒนา ความสามารถและเหนือความคาดหมาย ตามการประเมิน

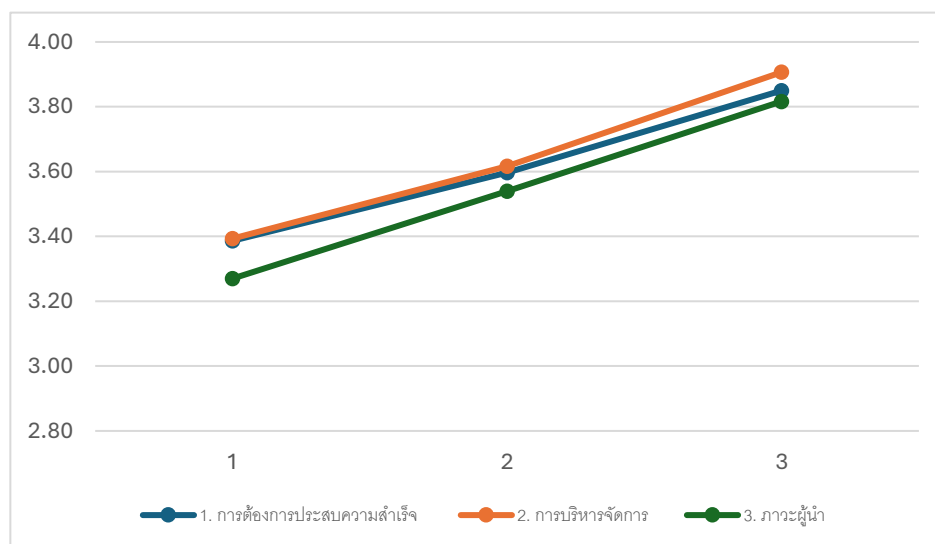

สมรรถนะแบบอิงเกณฑ์ เพื่อบรรยายระดับความสามารถของผู้เรียนให้ชัดเจนมากขึ้น 5) โครงสร้างเนื้อหาและเวลาเรียนของหลักสูตร 6) แนวทางการจัดการเรียนรู้ และ 7) การวัดประเมินผลการจัดการเรียนรู้

ศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรเทียบกับคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ความเข้าใจและความเป็นผู้ประกอบการ ระหว่างกระบวนการจัดการเรียนรู้กับหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) ต่อประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) เท่ากับ 88.12/84.96 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80

2. ผลการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรสังคมศึกษาฐานสมรรถนะเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้ประกอบการ ประกอบไปด้วย

2.1 ประสิทธิภาพของนักเรียนที่ได้จากการประเมินพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการ โดยใช้การประเมินแบบอนุกรมเวลา (Time Series Design) ด้วยการประเมินหลังเรียนจบหน่วยที่ 1 หน่วยที่ 3 และหน่วยที่ 5 ตามลำดับ สามารถสรุปผลการประเมินได้ ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 ค่าเฉลี่ยความเป็นผู้ประกอบการ แยกตามองค์ประกอบที่ได้จากการประเมินพฤติกรรม
ความเป็นผู้ประกอบการจากตนเอง เพื่อน และครู

จากการวิเคราะห์ผ่านเส้นกราฟที่ปรากฏ พบว่า พัฒนาการความเป็นผู้ประกอบการแนวโน้มค่าเฉลี่ยของระดับพัฒนาการของความเป็นผู้ประกอบการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากผลการประเมินทั้ง 3 ครั้ง ทั้งนี้ องค์ประกอบที่ 2 การบริหารจัดการมีค่าเฉลี่ยการพัฒนาสูงที่สุด องค์ประกอบที่ 1 การความต้องการประสบความสำเร็จ มีพัฒนาการใกล้เคียงกันกับองค์ประกอบที่ 2 การบริหารจัดการในการประเมินครั้งที่ 1 - 2 มีเพียงค่าเฉลี่ยในครั้งที่ 3 ที่มีระดับที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ส่วนองค์ประกอบที่ 3 ภาวะผู้นำ แม้จะมีระดับแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องแต่ยังคงมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดจากองค์ประกอบทั้งหมด

2.2 ความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน ซึ่งได้มาจากการพัฒนาเกณฑ์ปกติความเป็นผู้ประกอบการ สามารถสรุปผลได้ว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน มีความเป็นผู้ประกอบการอยู่ในระดับสูง และนักเรียน

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 7 คน มีความเป็นผู้ประกอบการอยู่ในระดับค่อนข้างสูง สามารถสรุปผลแยกตามองค์ประกอบ
ความเป็นผู้ประกอบการ ได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การต้องการประสบความสำเร็จได้ว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 13 คน มีการต้องการประสบความสำเร็จอยู่ในระดับสูง และนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 4 คน มีการต้องการประสบความสำเร็จอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

องค์ประกอบที่ 2 การบริหารจัดการได้ว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับสูง และนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2 คน มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

องค์ประกอบที่ 3 ภาวะผู้นำได้ว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 7 คน มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับสูง และนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

อภิปรายผล

1. ในการพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาฐานสมรรถนะเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้ประกอบการ มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนตามความถนัดและสมรรถนะตั้งแต่วัยเด็ก ผ่านการฝึกปฏิบัติวางแผน แก้ไขปัญหาจากสถานการณ์ และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้ภายในกลุ่มนักเรียน สอดคล้องกับแมคเคลแลนด์ ที่เน้นหลักสูตรสมรรถนะ โดยมีการกำหนดเนื้อหาและประสบการณ์เรียนรู้อย่างเป็นระบบ ตามมาตรฐานทักษะเชิงปฏิบัติ ผู้พัฒนาหลักสูตรต้องวิเคราะห์สมรรถนะเป้าหมายของผู้เรียน รวมทั้งพัฒนาองค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นผู้ประกอบการ นำไปสู่การกำหนดจุดประสงค์ รายวิชา การจัดการเรียนรู้ คำโครงเนื้อหา และการวัดประเมินผลที่สอดคล้อง ผลการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด จากผลการประเมินประสิทธิภาพรายวิชาเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน พบว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) ต่อผลลัพธ์ (E2) เท่ากับ 88.12/84.96 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ที่ 80/80 การจัดการเรียนรู้เน้นนำเรื่องราวในชีวิตประจำวันของนักเรียนมาเป็นเนื้อหาและออกแบบกระบวนการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนทบทวนประสบการณ์ตรง สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของ Kolb, D. A. ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้เพื่อฝึกฝนและปรับตัวผ่านการแลกเปลี่ยนระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม (Kolb, D. A., 2005) โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะและทัศนคติใหม่ ๆ นอกจากนี้ยังประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้แบบสถานการณ์เป็นฐาน (Situational-Based Learning) ตาม จารุภา นวลเพ็ง, Lateef, F. ซึ่งใช้ “สถานการณ์” เป็นศูนย์กลางเพื่อเชื่อมโยงบริบทชีวิตประจำวัน กระตุ้นให้ผู้เรียนคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา และตัดสินใจภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด (จารุภา นวลเพ็ง, 2566); (Lateef, F., 2010); (McClelland, D. C., 1973)

2. ประสิทธิภาพของหลักสูตรสังคมศึกษาฐานสมรรถนะเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้ประกอบการ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

2.1 การประเมินพฤติกรรมความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยผู้วิจัยออกแบบการประเมินแบบรอบด้าน ครอบคลุมการประเมินตนเอง การประเมินจากเพื่อนร่วมชั้น และครูผู้สอน เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักถึงจุดแข็งและจุดอ่อน เปรียบเทียบพฤติกรรมกับผู้อื่น และใช้ข้อมูลในการพัฒนาอย่างมีเป้าหมาย สอดคล้องกับแนวคิดของ อรุณ ศรีสะอาด ที่เน้นการประเมินตนเองเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน รวมถึงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ระบุว่า ผู้เรียน

สามารถพัฒนาตนเองได้ นอกจากนี้ การประเมินของผู้วิจัยสะท้อนแนวคิดของ Ross, J. A. & Gray, P. ที่มองว่าการประเมินตนเองเป็นกลไกควบคุมตนเองผ่านการสังเกตพฤติกรรมและการรับข้อมูลย้อนกลับจากครูและเพื่อน (Ross, J. A. & Gray, P., 2006) ซึ่งช่วยเสริมแรงจูงใจในการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ในกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนได้รับการชี้แจงวัตถุประสงค์และข้อเสนอแนะอย่างต่อเนื่อง ตามกระบวนการประเมินแบบอนุกรมเวลา (Longitudinal Self-assessment) เพื่อให้รับรู้ข้อบกพร่องและปรับปรุงได้ทันที ซึ่งสอดคล้องกับ Andrade, H. ที่เสนอให้ใช้รูปรีที่ชัดเจนเป็นเครื่องมือในการประเมินตนเองและสะท้อนผลลัพธ์อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้พัฒนาพฤติกรรมและสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการในระยะยาว (Andrade, H., 2008); (อรนุช ศรีสะอาด, 2551)

2.2 ผลการประเมินความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจากแบบวัดแสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีพัฒนาการด้านความต้องการประสบความสำเร็จและการบริหารจัดการอยู่ในระดับสูง ขณะที่ภาวะผู้นำยังต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม โดยสามารถวิเคราะห์ตามองค์ประกอบ ได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ความต้องการประสบความสำเร็จ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความต้องการประสบความสำเร็จในระดับสูง โดยมี 13 คน อยู่ในระดับสูง และ 4 คน ในระดับค่อนข้างสูง อย่างไรก็ตาม ยังมีบางพฤติกรรมบ่งชี้ที่ควรได้รับการปรับปรุง ซึ่งความสำเร็จดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสถานการณ์เป็นฐาน (Situational-Based Learning) และสถานการณ์จำลอง (Simulated Situations) ที่ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา และตัดสินใจในบริบทที่มีความซับซ้อนและเร่งด่วน ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาพฤติกรรมด้านความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จได้อย่างเป็นรูปธรรม (จารุภา นวลเพ็ง, 2566); (Lateef, F., 2010)

องค์ประกอบที่ 2 การบริหารจัดการ มีนักเรียน 15 คน อยู่ในระดับสูง และ 5 คน ในระดับค่อนข้างสูง สะท้อนให้เห็นถึงการมีทักษะการบริหารจัดการที่เข้มแข็งเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเกิดจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในลักษณะกลุ่ม โดยใช้แนวทางโยนิโสมนสิการ ร่วมกับกระบวนการกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนฝึกการตั้งคำถาม การคิดเชิงระบบ และการวางแผนร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาแนวทางการแก้ปัญหาอย่างรัดกุมและสอดคล้องกับสถานการณ์ใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุริยา ทองทา, 2563); (อาภรณ์ สุขใจ, 2564)

องค์ประกอบที่ 3 ภาวะผู้นำ พบว่า นักเรียน 7 คน อยู่ในระดับสูง และ 10 คน ในระดับค่อนข้างสูง อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังมีพฤติกรรมบ่งชี้ด้านภาวะผู้นำที่ต้องพัฒนาเพิ่มเติม ซึ่งมีสาเหตุจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ในระยะแรกเน้นกระบวนการคิดรายบุคคล และเริ่มมีการเรียนรู้แบบกลุ่มหลังจากผ่านไป 10 ชั่วโมง ทำให้การฝึกฝนภาวะผู้นำยังไม่เกิดขึ้นอย่างเต็มที่ อีกทั้งการถอดบทเรียนในช่วงต้นยังเน้นเฉพาะมุมมองของตนเอง ไม่ได้เปิดโอกาสให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างเพียงพอ

ดังนั้น การออกแบบหลักสูตรเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาองค์ประกอบทั้งสามอย่างสมดุล โดยเฉพาะการส่งเสริมภาวะผู้นำผ่านกิจกรรมกลุ่มที่เน้นความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้การพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียนเป็นไปอย่างครอบคลุมและยั่งยืนตามเป้าหมายของหลักสูตร

องค์ความรู้ใหม่

ความเป็นผู้ประกอบการสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลที่เกิดจากการผสมผสานทัศนคติ ความเชื่อ ความรู้ และทักษะ ซึ่งเอื้อต่อการบรรลุเป้าหมาย โดยสามารถจำแนกองค์ประกอบหลักของความเป็นผู้ประกอบการได้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความต้องการประสบความสำเร็จ (Need of Achievement) 2) การบริหารจัดการ (Management) และ 3) ภาวะผู้นำ (Leadership) มีความสอดคล้องเชิงพฤติกรรมกับทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของการประกอบการ ของเดวิด ซี แมคเคลแลนด์ ดังต่อไปนี้

1. ความต้องการประสบความสำเร็จ หมายถึง ความสามารถในการแสวงหาโอกาส แก้ไขปัญหา และสร้างสรรค์สิ่งใหม่โดยผ่านการสั่งสมประสบการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Need for Achievement) บุคคลที่มีแรงจูงใจสูงจะมุ่งมั่น บากบั่น ยอมรับความเสี่ยง และต้องการคำสะท้อนกลับเพื่อพัฒนา

2. การบริหารจัดการ คือ ความสามารถในการวางแผน รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และเชื่อมโยงข้อมูลอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ สอดคล้องกับ ความต้องการมีอำนาจ (Need for Power) ซึ่งมุ่งควบคุม จูงใจ และมีอิทธิพลต่อผู้อื่น โดยแสดงออกผ่านความมั่นใจ ความสามารถในการแข่งขัน และการตัดสินใจอย่างเด็ดขาด

3. ภาวะผู้นำ คือ ความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ส่งเสริมความร่วมมือ เคารพผู้อื่น และเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ ความต้องการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Need for Affiliation) ที่เน้นความผูกพัน ยอมรับ และทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ดังกล่าวถือเป็นแนวทางสำคัญในการออกแบบหลักสูตรหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมสมรรถนะผู้เรียนให้สามารถเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอิงจากฐานทฤษฎีและพฤติกรรมที่สามารถวัดผลได้

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมาย 1) พัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาฐานสมรรถนะเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้ประกอบการ โดยศึกษาเอกสาร งานวิจัย และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ พบว่า การพัฒนาหลักสูตรควรคำนึงถึงความถนัดและสมรรถนะของผู้เรียนตั้งแต่วัยเด็ก ผ่านกิจกรรมฝึกคิด วางแผน และแก้ปัญหาจากสถานการณ์จำลอง พร้อมส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน เพื่อเชื่อมโยงทฤษฎีกับปฏิบัติจริง ผลการพัฒนารายวิชา “เศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน” แสดงประสิทธิภาพสูงกว่ามาตรฐาน ($E1/E2 = 88.12/84.96$) เนื่องจากเนื้อหาสอดคล้องกับชีวิตจริง เช่น การวางแผนการเงินและการประเมินตนเองร่วมกับครูและเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของ Kolb, D. A. และแนวคิดการเรียนรู้แบบสถานการณ์เป็นฐาน ที่เน้นการมีส่วนร่วม การวิเคราะห์ และการวางแผนเชิงระบบ 2) ประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้ประกอบการ พบว่า ระดับความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนสะท้อนถึงศักยภาพเชิงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการประสบความสำเร็จ การบริหารจัดการ และภาวะผู้นำ โดยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีแนวโน้มในระดับสูงในองค์ประกอบแรงจูงใจและการจัดการ แต่ภาวะผู้นำยังต้องได้รับการสนับสนุนอย่างมีระบบ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์เป็นฐานและสถานการณ์จำลองช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ความรู้ ทักษะ และ

วิจารณ์ญาณในการรับมือกับความท้าทาย เสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ McClelland, D. C. ซึ่งเน้นเป้าหมายที่ชัดเจนและการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ส่วนการบริหารจัดการ ได้รับการส่งเสริมผ่านกระบวนการโยนิโสมนสิการและการเรียนรู้แบบกลุ่ม ทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะการตั้งคำถาม วางแผน และแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับมิติการจัดการปัจจัยการผลิตและกลยุทธ์ธุรกิจในกรอบนิยามของผู้ประกอบการ อย่างไรก็ตามภาวะผู้นำยังต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาเนื่องจากลักษณะกิจกรรมในช่วงเริ่มต้นของหลักสูตรเน้นการคิดรายบุคคล ส่งผลให้พฤติกรรมความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมชั้นยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร การออกแบบการเรียนรู้ที่คำนึงถึงการสะท้อนคิดและการจัดกิจกรรมแบบกลุ่มโดยเน้นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การยอมรับความหลากหลายทางความคิด และการถอดบทเรียนร่วมกันในระดับกลุ่มจะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำ และคุณลักษณะผู้ประกอบการในเชิงสังคมศาสตร์ การบูรณาการแนวคิด Active Learning และทฤษฎี Learning by Doing ผ่านกิจกรรมที่เชื่อมโยงสถานการณ์จริง จึงเป็นแนวทางที่เอื้อต่อการพัฒนาองค์ประกอบทั้งสามอย่างสมดุล และนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนที่มีศักยภาพในการประกอบอาชีพในระบบเศรษฐกิจร่วมสมัยอย่างยั่งยืน ข้อเสนอแนะ 1) การพัฒนาหลักสูตรควรยืดหยุ่นและเชื่อมโยงกับบริบทจริงของผู้เรียน โดยครูควรเลือกใช้สถานการณ์ใกล้เคียง เช่น ปัญหาในโรงเรียนหรือชุมชน ก่อนขยายสู่ระดับประเทศและนานาชาติ เพื่อส่งเสริมทักษะคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ 2) กระบวนการจัดการเรียนรู้ควรเปิดโอกาสปรับเวลาให้เหมาะสมกับความซับซ้อนของสถานการณ์ ผ่านการอภิปราย วางแผนร่วม และถอดบทเรียน เพื่อพัฒนาทักษะสะท้อนคิด การประเมินตนเอง และการรับฟังความคิดเห็น ครูมีบทบาทสำคัญในการชี้แนะและส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่ไว้วางใจ เปิดใจรับฟัง และแลกเปลี่ยนความรู้ และ 3) การประเมินพฤติกรรมควรครอบคลุมหลายแหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้เรียน เพื่อนร่วมชั้น และครู เพื่อมุมมองที่รอบด้านและส่งเสริมการพัฒนาตนเองอย่างแท้จริง เครื่องมือวัดความเป็นผู้ประกอบการควรยืดหยุ่นและเน้นการวัดเชิงสถานการณ์ (Situational Assessment) พร้อมปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอให้เหมาะสมกับบริบทและยุคสมัย

เอกสารอ้างอิง

- จารุภา นวลเพ็ญ. (2566). การจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์เป็นฐานที่ส่งเสริมการคิดเชิงระบบ เรื่องระบบนิเวศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รัฐสภาไทย. (2564). บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. เรียกใช้เมื่อ 14 กรกฎาคม 2568 จาก https://www.parliament.go.th/section77/manage/files/file_20210809131849_1_157.pdf
- สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. (2565). พลดลือกไทยสู่ประเทศพัฒนาแล้ว. เรียกใช้เมื่อ 15 เมษายน 2568 จาก <https://www.nxpo.or.th/th/11772/>
- สุรียา ทองทา. (2563). การพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ. วารสารศึกษาศาสตร์, 28(2), 123-135.

- องค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ. (2566). การสอนแบบให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการศึกษาและการฝึกอบรมด้านเทคนิคและอาชีวศึกษา: มุมมองและบทบทวนจาก 6 ประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก. เรียกใช้เมื่อ 10 ธันวาคม 2567 จาก <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000386017>
- อรนุช ศรีสะอาด. (2551). เอกสารประกอบการสอนวิชาการวัดผลการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อาภรณ์ สุขใจ. (2564). การจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 44(1), 55-68.
- Andrade, H. (2008). Self-Assessment through Rubrics. *Educational Leadership*, 65(4), 60-63.
- Hébert, R. F. & Link, A. N. (2006). Historical Perspectives on the Entrepreneur. *Foundations and Trends in Entrepreneurship*, 2(4), 261-408.
- Kolb, D. A. (2005). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Englewood Cliffs. Retrieved January 10, 2025, from <https://shorturl.asia/vSmr1>
- Lateef, F. (2010). Simulation-Based Learning: Just Like the Real Thing. *Journal of Emergencies, Trauma and Shock*, 3(4), 348-352.
- Mattews, C. A. (2001). *Leading at the Speed of Growth: Journey from Entrepreneur to CEO*. USA: Hungry Minds.
- McClelland, D. C. (1973). Testing for Competence Rather Than for "Intelligence". *American Psychologist*, 28(1), 1-14.
- Ross, J. A. & Gray, P. (2006). School Leadership and Student Achievement: The Mediating Effects of Teacher Beliefs. *Canadian Journal of Education*, 29(3), 798.
- Swedberg, R. (2007). *Rebuilding Schumpeter's Theory of Entrepreneurship*. Retrieved December 10, 2024, from <https://shorturl.asia/RiKnp>